

ieder(in)

Tijd voor gelijke rechten

Oproep Ieder(in) aan politieke partijen

Wij, 2 miljoen mensen met een beperking of chronische ziekte, en hun naasten, willen kiezen voor een toegankelijk Nederland. Wij kunnen niet meer wachten. Wij willen gelijke rechten, goede zorg en bestaanszekerheid.

In 2024 waarschuwden de Verenigde Naties dat Nederland meer moet doen om de positie van mensen met een beperking te verbeteren. Want de afgelopen jaren is deze verslechterd in plaats van verbeterd.

Ruim 18.000 mensen ondertekenden in 2024 onze petitie #OnsGeduldIsOp, waarin we de politiek oproepen om het VN-verdrag Handicap na te leven. Het is nu tijd voor verandering. Neem de verbetering van de positie van mensen met een beperking op in uw verkiezingsprogramma. Zodat wij kunnen kiezen voor een land waarin iedereen gelijke rechten heeft.

"Mijn geduld is op! (...) De wetten sluiten uit. De uitkeringen bieden geen zekerheid. Het is met een gebruiksaanwijzing in je hand over je eigen leven zoeken naar de juiste regeling, ondersteuning, zorg. Het is jezelf de hele tijd aantonen, verdedigen. Dit MOET beter..."

~ Eva Beerekamp, [bijdrage op LinkedIn](#) naar aanleiding van de actie #OnsGeduldIsOp

1. Gelijke rechtspositie

Inclusief onderwijs, toegankelijk OV, een inclusieve arbeidsmarkt, toegankelijke woningen of passende hulpmiddelen. Hoewel deze onderwerpen steeds meer aandacht krijgen, moeten we in de praktijk nog grote stappen zetten in Nederland. Het VN-verdrag Handicap is in 2016 geratificeerd, maar de rechten die daar bij horen zijn nog niet goed gewaarborgd. Dat constateerde ook de Verenigde Naties in september 2024. Het VN-comité gaf de Nederlandse overheid een reeks aanbevelingen mee om hier serieus werk van te maken. Mensen met een beperking moeten kunnen rekenen op een gelijke uitgangspositie in het leven. Negen jaar na de ratificatie van het VN-verdrag Handicap is daar nog weinig van te merken. Hoe lang moeten mensen met een beperking nog wachten?

Daarom vragen wij u om de volgende punten op te nemen in uw verkiezingsprogramma, in lijn met de aanbevelingen van de Verenigde Naties:

1.1 Breng wetten in lijn met het VN-verdrag Handicap

Alle wetten en de uitvoering daarvan moeten in lijn zijn met het VN-verdrag Handicap. Dit zorgt voor verbetering van de positie van mensen met een beperking. Betrek mensen om wie het gaat bij het maken, uitvoeren en evalueren van wetgeving. En houd rekening met de effecten voor mensen met een beperking op regeldruk, bewijslast en (onbedoelde) uitsluiting en discriminatie (Artikel 1 van de Grondwet).

“Met de komst van mijn rolstoel en de komst van mijn dochter Rosa besef ik pas hoeveel impact politieke keuzes kunnen hebben op ons alledaagse leven. Elke dag ben ik bezig met het regelen van basale zaken om de kloof tussen doodgewoon meedoen en de ontoegankelijke samenleving te overbruggen voor Rosa en mijzelf.”

Marijk Jansen, voorzitter Solgu

1.2 Hef oneerlijke verschillen tussen gemeenten op

In de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet bestaan grote verschillen tussen gemeenten. Voor noodzakelijke zorg, ondersteuning en voorzieningen mag het niet uitmaken waar je woont. Als je een beperking of chronische ziekte hebt, moet je in elke gemeente aanspraak kunnen maken op dezelfde of passende voorzieningen, die je in staat stellen om volwaardig te leven, wonen en werken. Maak daarom een landelijk kader voor de lokale uitvoering, met nationale normen en richtlijnen om oneerlijke verschillen tussen en binnen gemeenten te bestrijden.

“Toen ik nog in de gemeente Groningen woonde, kreeg ik jaarlijks 330 euro als compensatie voor mijn zorgkosten. Ik ben verhuisd naar de gemeente Veendam en daar krijg je geen financiële tegemoetkoming. Terwijl ik en anderen in mijn situatie dat wel heel goed kunnen gebruiken. Ook werd ik in de gemeente Groningen veel beter begeleid door mijn jobcoach.”

Maaïke (25 jaar)

1.3 Regel goede vertegenwoordiging in elke gemeente

Het VN-verdrag Handicap stelt dat mensen met een beperking of chronische ziekte, en hun vertegenwoordigende organisaties, betrokken moeten zijn bij beleidsontwikkeling. Toch heeft drie op de vier gemeenten geen platform van mensen met een beperking. Daardoor worden de belangen van mensen met een beperking niet meegenomen in het maken, uitvoeren en evalueren van gemeentelijk beleid. Negen jaar na de ratificatie heeft de helft van de gemeenten nog steeds geen Lokale Inclusie Agenda (LIA), ondanks de wettelijke verplichting. Betrek mensen met een beperking bij het maken, uitvoeren en evalueren van beleid, volgens het principe “Niets over ons, zonder ons”.

“Een goed platform werkt voor een gemeente kostenbesparend. Als platform filteren we veel signalen van onze achterban, die anders bij de gemeente op het bordje komen te liggen. Het komt ook regelmatig voor dat de gemeente iets achteraf moet herstellen, omdat het in de praktijk niet blijkt te functioneren, bijvoorbeeld een nieuwe oprit.”

Dick Cochijs, voormalig voorzitter van het Arnhems Platform Chronisch zieken en Gehandicapten (APCG)

2. Verbeter de zorg en ondersteuning

Mensen met een beperking of chronische ziekte hebben zorg en ondersteuning nodig, vaak hun hele leven en vanaf jonge leeftijd. Thuis, op school, op het werk, bij dagbesteding en bij deelname aan het sociale leven. De wetten waarvan zij afhankelijk zijn (Jeugdwet, Wlz, Wmo en Zorgverzekeringswet) sluiten slecht aan op elkaar en op het dagelijks leven van mensen met een levenslange, levensbrede beperking. Voor een goede kwaliteit van leven moeten zij, en hun naasten, kunnen rekenen op passende zorg en ondersteuning. Daarbij is het essentieel dat zij zelf de regie hebben.

Daarom roepen wij u op om de volgende punten in uw verkiezingsprogramma op te nemen:

2.1 Zie zorg en ondersteuning als een mensenrecht

Wij pleiten voor een andere kijk op gehandicaptenbeleid of gehandicaptenzorg. Zorg en ondersteuning is een voorwaarde om het leven optimaal vorm te geven. Voor mensen met een beperking zélf en voor mensen die bij hen betrokken zijn. Zorg en ondersteuning is van belang om gelijkwaardig deel te nemen aan de samenleving. Gebrek aan passende zorg mag geen sta-in-de-weg zijn voor toekomstperspectief, opleiding of carrière. Zorg en ondersteuning moet georganiseerd zijn volgens de principes van het VN-verdrag Handicap: gelijkheid, solidariteit, autonomie en participatie.

"Het is niet alleen een geldkwestie. Het gaat over kennis en besef van onze situaties en onze behoeften. Het gaat over menselijkheid, over je leven kunnen leiden."

Amber Bindels, mede-initiatiefnemer *Wij Staan Op!*

2.2 Zorg voor één loket

Het zorgstelsel moet erop gericht zijn om het recht op passende zorg en ondersteuning te waarborgen. Mensen met een levenslange en levensbrede beperking lopen nu vast in een versnipperd systeem van regels, loketten en instanties. Bovendien moeten mensen steeds opnieuw bewijzen dat zij zorg en ondersteuning nodig hebben. Dit is belastend, onnodig en onmenselijk. Wat nodig is, is één centrale plek waar zij en hun naasten terechtkunnen met al hun vragen. Een plek waar ondersteuning samenhangend en levensbreed wordt georganiseerd, afgestemd op de hele levensloop. Alleen dan kunnen mensen met een beperking echt regie houden over hun eigen leven. Niet het systeem, maar het leven van mensen moet centraal staan.

“Als er een plek zou zijn waar ik mijn hele zorgvraag uit kan leggen, met alles wat ik nodig heb, en dat die zelf gaat kijken uit welke potjes het moet komen. Dat zou zoveel strijd verminderen.”

Lilian Maarleveld, [*Onderzoek Levenslang, Levensbreed*](#) van Ieder(in) (2025)

Foto: Jens Van Hecke

2.3 Houd complexe zorg toegankelijk en menswaardig

De zorg en ondersteuning voor mensen met een intensieve zorg- en ondersteuningsvraag in Nederland staat onder druk. Mensen met een spierziekte, ernstige meervoudige beperking of andere intensieve zorgvraag zien de zorg verschrallen. Bij zorginstellingen verdwijnen woonplekken en dagbesteding. De toekenning van aanvullende zorg (meerzorg) is onduidelijk en bureaucratisch. De druk op mantelzorgers neemt toe en het risico op overbelasting groeit. Er is dringend actie nodig om complexe zorg toegankelijk en menswaardig te houden.

Vernieuwing is noodzakelijk. SlowCare Elzeneindhuis en ouderinitiatieven (via pgb) laten zien dat het anders kan: kleinschalig, warm en afgestemd op het leven van mensen zelf. Zorg en ondersteuning moet samen met mensen met een beperking en hun naasten worden vormgegeven. Alleen dan sluit het echt aan bij wat nodig is.

“Een groot deel van de zorg voor David is niet zichtbaar. Zorgplannen maken, administratie rond PGB, alle ziekenhuisbezoeken en ga zo maar door. Er komt veel bij kijken waar veel tijd in gaat zitten. En dat moet ik allemaal regelen. Na 16 jaar raakt de rek er langzaam uit.”

Zwantine de Schipper, moeder van David (zeer ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen), in Spraakmakers 17 april 2023

3. Garandeer bestaanszekerheid

Veel mensen met een beperking ervaren grote bestaansonzekerheid. Ze kunnen vaak niet of nauwelijks rondkomen. Ze kunnen niet samenwonen vanwege regelgeving of eigen bijdragen aan zorg en ondersteuning. Ze hebben zoveel extra kosten vanwege een beperking dat er niks overblijft van hun besteedbaar inkomen. De bestaanszekerheid van mensen met een beperking moet structureel verbeteren.

Daarom vragen we u om de volgende punten in uw verkiezingsprogramma op te nemen:

3.1 Stop de stapeling van zorgkosten

Veel mensen met een beperking of chronische ziekte hebben te maken met een stapeling van kosten uit verschillende zorgwetten. Ook hebben zij vaak nog extra kosten die niet worden vergoed. Bijvoorbeeld een hoge energierekening en kosten voor zorgvervoer, hulpmiddelen en medicijnen.

Hierdoor zakt hun besteedbaar inkomen ver onder dat van mensen die niet te maken hebben met deze stapeling. De compensatie voor deze meerkosten is onvoldoende. Met als gevolg dat mensen zorg mijden en niet tot nauwelijks kunnen deelnemen aan het sociale leven. Zo belanden ze niet alleen in armoede, maar raken ze ook in een sociaal isolement. Daarom moet de stapeling van zorgkosten stoppen.

“Ik heb veel zorg moeten uitstellen omdat ik dat simpelweg niet kan betalen.”

[Rapport Stapeling van zorgkosten](#) (Ieder(in), augustus 2024)

3.2 Stop de samenwoonboete

Voor mensen met een beperking kan het financieel onmogelijk zijn om samen te wonen of een woning te delen. Dat komt doordat de hoogte van uitkeringen en eigen bijdragen worden gebaseerd op het gezamenlijke inkomen van mensen die samenwonen. Mensen met een beperking worden daardoor financieel afhankelijk van hun partner. Dit is in strijd met het VN-verdrag Handicap en moet zo snel mogelijk veranderen. Schaf de partnertoets af voor mensen met een beperking en stop met het berekenen van eigen bijdragen op basis van gezamenlijke inkomens.

“Doordat we beide hoge medische kosten hebben en met samen wonen mijn uitkering dusdanig ver naar beneden valt, is trouwen of samenwonen enkel een droom. (...) Dit doet pijn! Ik heb niet gekozen voor mijn beperking of m’n partner voor het bedrijfsongeval dat haar leven op de kop heeft gezet.”

Jessy, uit [*Regels maken liefde voor mensen met een beperking bijna onmogelijk*](#) (Iederin, 14 februari 2024)

3.3 Garandeer een volwaardig inkomen

Mensen die vanwege hun beperking niet voltijds kunnen werken, kunnen zich nooit uit de bijstand werken in banen met lage lonen. Terwijl zij al werken naar vermogen. Dit is onrechtvaardig en zorgt ervoor dat werken en doorleren niet loont. Daarmee gaat veel talent voor de arbeidsmarkt verloren. Om deze kansenongelijkheid tegen te gaan, is het belangrijk dat zij worden gecompenseerd voor de uren die zij niet kunnen werken.

‘Ik werk twee dagen. Ik zou heel graag meer willen werken, maar dat gaat niet. Omdat ik al sinds mijn 10e jeugdreuma heb en dat is niet meer overgegaan. Ik zou heel graag op mezelf willen wonen, maar dat kan niet helaas.’

Mare, in [*De wet die jongeren gevangen houdt*](#) (NOS op 3, 19 juni 2024)

Nationale strategie en werkagenda voor de implementatie van het VN-verdrag Handicap

Er ligt nu een meerjarige, nationale strategie om de positie van mensen met een beperking en hun naasten te verbeteren. WDe strategie heeft een einddatum van 2040, dan moet Nederland op alle gebieden toegankelijk zijn. Voor de uitvoering van deze strategie is een conceptwerkagenda gemaakt voor de komende 5 jaar.

Neem de voorstellen uit dit manifest en de aanbevelingen van het VN-comité op in de werkagenda die later dit jaar aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. Om Nederland echt toegankelijk te maken is een ambitieuze invulling van de werkagenda én een voortvarende uitvoering op nationaal, regionaal en gemeentelijk niveau nodig. Op basis van eigen regie, toegankelijkheid voor iedereen (*universal design*) en met de mensen om wie het gaat ("Niets over ons zonder ons"). Het is nu tijd voor gelijke rechten.

Politiek: geef het goede voorbeeld

Ongeveer 15% van de mensen heeft een beperking. Hoe representatief is jullie kandidatenlijst? En hoe toegankelijk en begrijpelijk is jullie partijprogramma?

» [Kijk hier om je politieke boodschap toegankelijk te maken](#)

Meer informatie

Voor meer informatie neem contact op met Marcel van Bockel, programmamanager, mail naar m.vanbockel@iederin.nl.

Wil je een van de bovenstaande ervaringsdeskundigen citeren in je uitingen? Neem vooraf contact op met Ieder(in).

ieder(in)